Farkas László

Aki háromszor beszélt Aczél Györggyel

Én voltam az.

Emlékszünk a régi történetre? A pionírok a tajgán fölkeresik a veterán muzsikot, aki háromszor beszélt Leninnel. „Hát az úgy volt, hogy zörögtek az ajtón. Ki az? Lenin vagyok, bujdosnom kell, fázom. Eriggy, semmi keresni valód itt. Hát ez volt, háromszor rimánkodott, háromszor kergettem el."

Bezzeg nem így voltak az én beszélgetéseim Aczél György elvtárssal, a kultúra Kádár-kori dirigensével.

Vettem föl a telefont. – Kapcsolom Aczél elvtársat. – Tessék, Farkas László vagyok, mondtam, nem hetykén. – Baranyi Gyulát keresem. – Sajnos, nincs itt, ma nem jön be. – Akkor adja Váci elvtársat. – Vidéken van, diákoknak tart irodalomórát. – Hogyhogy se főszerkesztő, se helyettes? – emelte föl a hangját. – Magának erről mi a véleménye, Farkas elvtárs? Rendjén való ez? – Csak annyit tudtam mondani: „háát…" – De helyesli ezt, Farkas elvtárs? Mondja meg őszintén… Hívjanak, ha bent lesznek!

Hasonló volt a második beszélgetés is, akkor már Jovánovics Miklós volt a keresett. De ekkor már tartalmasabb volt a beszélgetés. Most is a véleményemet kérdezte. – Helyesli, hogy az új számban megjelent ez s ez a vers? Mit keres egy ilyen vers egy szocialista lapban?! Talán nem is olvasták, ezt a kártékony… Maga nem így látja? – Megint közbevetettem: „háát", – de érvelésem nem hatotta meg. – Írásban kérem!"

A harmadik találkozás derűsebb volt. Látogatóba jött a főnök, előbb Juhász Ferenc szobájában beszélgettek kettesben, aztán velünk, közlegényekkel akart találkozni. Bent lapítottunk a harmadik szobában, amikor bejött hozzánk. Okos, értő kérdéseket tett föl a szerkesztésről, visszaadásról és kérésről, kell-e javítást kérni a szerzőktől, van-e tömeges versostrom… Aztán megfejelte a beszélgetést ilyen szállóigékkel, magáról szólván: „Ismerik azt a bölcsességet, hogy aki tehetséges, abból költő lesz. Aki nem, abból kritikus. Aki arra se jó, abból szerkesztő. Aki meg arra is alkalmatlan, az elmegy irodalompolitikusnak…" – Harsogó nevetéssel honoráltuk ezt a szerénységet.

Volt néhány meg nem valósult találkozásunk is. Még élt Váci Mihály. Csöngött a szobámban a telefon. – Aczél György vagyok – harsogta a hang. – Micsoda versek vannak megint ebben a számban?! –

Melyikre gondol Aczél elvtárs? – Melyikre, melyikre, tudja maga azt! – és sorolta. Majd megszakadt a tiráda, és berontott Váci, dőlt belőle a nevetés, és megbokszolt: – Besz…tál, mi? „Micsoda versek…hahaha!" – a másik szobából telefonált.

Volt olyan is, amelyből kimaradtam. Új titkárnő jött. A bűbájos, nevetős, szemtelen Baba. Amikor bemutatkozott, Bihari Sándor kérdezte tőle, kedvesen, magát honnan szalasztották? – A Vadgazdálkodástól, a MAVADtól. Úgy, szóval a Mavadtól a *dúvadhoz?* – Juhász nem nagyon szerette Sanyi élceit, „megint az a hülye tévés humorod…", – onnan, a tévéből került hozzánk. Azt se díjazta, amikor így hirdette ki az értekezletet: „szólt a *vadakat terelő juhász…"* Amúgy szerette Sanyit, ő hívta hozzánk, s az életét mentette meg, amikor eszméletlenül vitték be a klinikára, s gépre tették. És amikor reménytelennek látták a megmentését, közölték ezt a felesége Zsókával. Ő Juhásznak szólt, Feri Aczélt hívta, akinek a felesége a klinikán volt orvos. Ő intézte el, hogy maradhasson még a gépen, és néhány hét után talpra állt , hazavihették. (Legjobb verseit még ezután írta.)

Szóval Baba becsicseregte a szerkesztőséget, a főszerkesztőt Fercsinek hívta, hízelegve. Ekkor jött ismét egy Aczél-telefon, már én se voltam bent, csak Baba, tehát ő vette a kemény parancsot, hogy próbálja elérni Juhászt, nagyon sürgős ügyben.

Másnap, már benne jártunk az időben, Baba a homlokára csapott: nahát, ezt képzelje el, Fercsike, tudjuk, mi történt? Elfelejtettünk átadni egy üzenetet: tegnap telefonált Aczél elvtárs…

Végül még egy elszalasztott beszélgetésem a Főkapitánnyal.

Panaszkodtam Juhásznak, hogy Monika lányomat megint elutasították a felvételin. Tavaly a szegedi egyetemről, mert egy pont hiányzott, egy évig egy számítástechnikai cégnél dolgozott, majd a pesti egyetemre sem sikerült bejutnia. Megint egy év, kijárt Pilisszentkeresztre hóban-fagyban képesítés nélküli tanárként, s most megint… – Hívd fel az Aczélt – mondta Feri. – Sose kértem még protekciót… – Na jó, majd én. – Halló, Sárika, bent van az Öreg? – Vannak nála, de miről van szó? – Elmondta. – Ó, hát ehhez nem kell Aczél Elvtárs. Elintézem én.

Hamarosan értesítették Farkas Monikát, hogy főiskolai polgár lett. S végig kitűnőként végezte, majd az egyetemet is. S negyven éven át a tanárságot is. Mint egykor az anyja is, meg néhány évig az apja is, míg rá nem szabadították az irodalomra…

Csak azt sajnálom, hogy ekkor megint elszalasztottam egy lehetőséget, hogy jól kibeszélgessem magamat Aczél Györggyel.